

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag 9 Junij.

DICERE VERUM QUID ERAT
horatius.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 29. Mei, Ofschoon de gezondheidstoestand van den Koning eenige hoop begint te geven, zoo blijft de kroonprins evenwel voorloopig met al de zaken van het Gouvernement belast.

FRANKFORT, den 2 Junij. — Omtrent den toestand der gezondheid van den Koning van Pruisen luiden de berigten niet ongunstiger, ofschoon Z. M. nog zeer zwak is.

De Russische Troonopvolger is gisteren te Berlijn aangekomen, om het leggen van den eersten steen van het gedenkteeken voor *Fredrik* den Groote bij te wonen, bij welke plegtigheid al de Prinsen van het Koninklijk Huis, benevens Prins *Frederik* der Nederlanden, tegenwoordig waren.

Men verzekert dat HH. MM. de Keizer en Keizerin van Rusland beiden in de badplaats Ems verwacht worden.

FRANKRIJK.

PARIS, den 6 Junij. Mgr. *Denis-Augustin Affre*, de nieuw-benoemde Aartsbisschop van Parijs, is geboren te Rodes, den 17 September 1793, en bijgevolg 46 jaren en 9 maanden oud. Alvorens in het kapittel der hoofdstad te komen, was hij Vicaris-Generaal van Amiens.

— Men leest in de *Siècle*. *ROSSINI* is voor goed naar zijne geboorteplaats teruggekeerd, waar hij, als eenvoudig burger, op zijne lauweren rust, en alleen in de visscherij zijne uitspanning vindt; een gelukkige hengelslag doet hem thans evenveel genoegen als voorheen de schoonste muzikale gedachte. *ROSSINI* is rijk, en verteert toch zeer weinig. Men begroot zijn jaarlijksch inkomen op honderd duizend livres, niet zoo zeer met zijne compositiën als wel met speculatie gewonnen; hij zal zeker geen 15 honderd franken 'sjaars verleren. (Zie het Mengelwerk.)

— De monsterachtige Olifant, die op het plein der Bastilje staat, zal daar weggeruimd worden.

NEDERLANDEN.

TILBURG, 2 Junij. Op den 26sten Mei II. heeft alhier een treurig ongeluk plaats gehad. Zekere zadelmaker, die zich dikwerf aan drank te buiten ging, en ter oorzaak daarvan veeltijds in onmin met zijne vrouw leefde, is in deszelfs woning badende in zijn bloed gevonden, en aan de gevolgen eener bekomene wonde in de dij overleden. — De man, alvorens dat dit ongeluk door de politie werd ontdekt, reeds sprakeloos zijnde, kon de oorzaak van het bekomen der wonde niet worden geweten, echter schijnt de Justitie van de arrondissements-regtbank van 's Bosch daarvan kennis bekomen en zich hierop naar Tilburg begeven te hebben, waarop de vrouw in hechtenis genomen is, en heeft, zoo wel door HEd. Achtb. als door de geneeskundige faculteit een naauwkeurig verhoor en onderzoek plaats gehad, waarbij, zoo het schijnt al meer en meer het onmogelijke wordt vermoed, dat het bekomen dezer wond, door het vallen in een mes, zoo als de vrouw beweerde, zou hebben plaats gehad. — Een paar dagen na dit voorval is de vrouw in tegenwoordigheid van het gerecht, bij het stoffelijk overblijfsel van haren man gebragt, ten einde haar tot bekentenis over te halen, indien zij de oorzaak van den dood haars mans was. Ofschoon zij halstarrig daarbij heeft blijven ontkennen, daaraan schuldig te zijn, maar nogmaals verklaarde, dat hij van den stoel in een mes was gevallen, verneemt men echter als nu, dat zij, ter gelegenheid van het vervoer door de Marechaussée van hier naar 's Bosch, zoude hebben verteld, dat, haar man dronken thuis gekomen zijnde, zij kwestie met hem hebbende, heeft gezegd, dat bijaldien hij haar andermaal sloeg, zij hem alsdan zoude vermoorden, hetwelk plaats gehad hebbende, zij ook werkelijk de moordenaar van haren man is geworden, en alsnu hare straf daarvoor ging te gemoet zien.

— AMSTERDAM, 6. Junij: De tijdingen nopens den toestand des Konings van Pruisen zijn minder geruststellend dan die van de vorige dagen. Door een bijgekomen loeval is de zwakte zoo zeer toegenomen dat de Koning zijn bed niet meer verlaat en men dus zeer bezorgd begint te worden.

(Handelsblad).

— De beroemde *Paganini* is 27. Mei jl., te Nice in Italie, overleden, aan zijnen eenigen 14jarigen zoon een groot vermoegen nalatende. Zijn stoffelijk overschot zal gebalzend en te Genua, zijne vader-stad begraven worden.

MENDELWERK.



VRIJHEID VAN ONDERWIJS.

Wij laten hier, als eene krachtige bijdrage tot bewijs der noodzakelijkheid eener geheel vrije inrigting van het Onderwijs volgen het IV. Hoofdstuk der III. Afdeling van het uitmuntend, dezer dagen, te Luik uitgekomen Werk, getiteld: *Exposé des vrais principes sur l'instruction publique*, door Monseigneur den Bisschop van Luik.

De Heer Cousin in Holland.

De Heer *Cousin* had in zijn laatste aan den Heer de *MONTALIVET* uitgebragt rapport Schotland, Duitschland en Holland aangehaald als de drie in het lager onderwijs het meest gevorderde landen van Europa, en die verdienden op eene en dezelfde lijn geplaatst te worden; doch hoe groot was niet zijne teleurstelling, toen hij in 1836 dit laatste land bezocht, en een opvoedings-stelsel zag ingevoerd, geheel verschillend van dat, hetwelk hij zoo zeer in Duitschland bewonderde, en zoo zeer het Fransch ministerie aanbevolen had. Het Hollandsch stelsel vindt nog in Belgie onder zekere fractiën van het liberalismus warme aanhangers, en te Luik in de gemeentescholen kan men daarvan eene genoegzaam volledige practische toepassing vinden. Het zal derhalve nuttig zijn, het uit een godsdienstig oogpunt grondig te leeren kennen, teneinde een ieder in staat te stellen, het wel te kunnen beoordeelen. De Heer *Cousin* zal ons deze taak gemakkelijk maken, en wat hij zegt, zal wel door niemand van overdrijving verdacht kunnen worden.

Het hedendaagsch Hollandsch stelsel dagteekent van het tijdstip der groote Franse Staats-omwenteling. Het was alleen voor Holland bestemd. Destijds noemde zich Holland nog *de Bataafsche Republiek*. Het was een der telgen van de groote éene en ondeelbare republiek; doch het onderging, even als zijne moeder, even als zijne zusters, eene geheele gedaanteverandering. Zijn Hoofd of Dictator, want het had er een in 1806, gaf, onder den titel van Raad-Pensionaris, het voorspel van het Koningschap, waarmede *Lodewyk Napoleon* het jaar daaraan volgende moest bekleed worden. Het was onder den Raadpensionaris *Schimmelpenninck*, dat de Wet op het lager onderwijs, waarvan de geheele samenstelling in de hierarchie der schoolopziëners bestond, werd uitgevaardigd.

Deze wet, geschied op die van 1801 en 1803, was daarvan de aanvulling. Zij was geheel op het beginsel gegrond, dat de Staat de maatschappij doet vooruit gaan, en dat, bij gevolg, indien men ernstiglijk de volks opvoeding verlangt, de Staat zich daarvan meester moet maken, om ze naar zijne wijze van zien te besturen. Men moet zich daarover niet verwonderen: Tot aan de groote Franse Staats-omwenteling, waarvan die van 1795 de kopij of het namaaksel was, had men in Holland, even als in Duitschland, Frankrijk en alle andere beschaafde landen der wereld, vermeend, dat het eerder de *godsdienst* is, die de maatschappij bestuurt, te gelijker tijd dat zij haar tot grondzuil verstrekt, uithoofde zij-alleen de zeden vormt, en aan de wetten eene wezenlijke en duurzame kracht bijzet. Het Protestantismus was derhalve sedert de Hervorming de Godsdienst van Staat, en het geheele onderwijs daaraan toe vertrouwd geweest. Doch, toen de wijsgeerige Propaganda van Parijs onder de Protestanten van Holland een goed getal hoofden, welke de *Emile* en het *Contrat Social* van *ROUSSEAU* reeds hadden doen draaijen, geheel ingenomen had, en de geheime genootschappen de groote beweging hadden voorbereid, werden de Oude Staten omvergeworpen, het Huis van Nassau verjaagd, en de nieuwelingen, die zich van het gezag meester hadden gemaakt, zetten er zich toe, om letterlijk alles na te doen, wat te Parijs geschiedde, en hun, met de noodige instructiën en bevelen, van uit dit middelpunt werd meêgedeeld. Dit waren ook zoogenaamde *verlichte koppen*, die de *vooroordeelen* der *bijgeloovigheid* hadden afgeschud, mannen van *voortgang* even als de filosofen van het Franse uitvoerend bewind (directoire) (*) Zij sloegen derhalve de *Godsdienst van Staat* den bodem in, en dit was hun een zeer geschikt middel, om de gemoederen der tot dus verre zoo onwaardiglijk verdrukte gezindheden voor zich te winnen: doch, getrouw aan de grenzen, welke *Talleyrand* en de doctrinairn der Constituerende vergadering hun afgebakend hadden, wilden zij,

(*) Om zich hiervan nader te overtuigen, leze men hunne Redevoeringen, door den geschiedschrijver *WAGENAAR* bijeen verzameld.

na alle Godsdiensten voor de wet in 't gelijk te hebben gesteld, deze ook op de scholen in hetzelfde volkomen evenwigt brengen.

Vele bedienaars der Hervormde Eeredienst, mannen van kunde, maar ook even *verlicht* in het Christendom als de andere in het Staatkundige, leenden hun ministerie aan deze nieuwigheden, en werden in hun land de Stichters van het nieuwe Leerstelsel.

De geheele kracht van dit stelsel lag, gelijk wij gezegd hebben, in de hiërarchie der Schoolopzieners. »Het is moeilijk, zegt de Heer Cousin, zich een krachtiger organisatie, dan die der schoolinrigting van Holland voor te stellen; zij maakt de geheele wet uit; doch zij bestaat zelfs niet geheel in de wet; vele gedeelten dezer organisatie werden alleen in reglementen gevonden.»

Maar wat is thans het kenmerk, waardoor deze wet van de Pruisische Wet zoo zeer verschilt? De Heer Cousin zal het ons zeggen. Deze zinsnede is zoo schoon, zoo wel beredeneerd, dat, hoewel een weinig lang, wij onzen lezers geene ondienst meenen te doen, met haar hier in 't geheel mede te deelen.

Even als de Pruisische wet, stelt ook het Hollandsche reglement vast, dat *het lager onderwijs de zedelijke en Godsdienstige opvoeding ten doel heeft*. Hier stemmen de beide wetten geheel overeen, en deze overeenstemming maakt de lofspraak van de eene en andere uit; immers, indien de volksscholen alleen den *geest ontwikkelen*, zonder te *gelijker tijd* beginselen te ontwikkelen van zedelijkheid en godsvrucht, geschikt, om de werkzame klassen behoorlijk te leiden en te besturen, zoo *zouden die scholen welligt meer kwaad dan goed doen*, en misschien zouden zij alleen strekken, om eene nieuwe soort van barbaarschheid aan te voeren, waarin aardse kundigheden zich met eene diepe onkunde nopens het goede en schoone, en betrekkelijk 's menschen ware bestemming zouden vereenigen. De Bataafsche Republiek heeft niet gearzeld, dit beginsel te huldigen, dat *het Lager Onderwijs*, zoo als artikel 22 zulks uitdrukkelijk zegt, *de uitoefening van alle burgerlijke en Christelijke deugden beoogt*.

Dit vordert de grootste oplettendheid. Het doel van het lager onderwijs in Holland is, volgens de wet, *de zedelijke en Godsdienstige opvoeding des Volks*. Indien men ergens tot beginsel van nassam, dat het onderwijs ten doel had, *om het volk in de Godsdienst onverschillig te maken*, zoo zou het gevolg daarvan zijn, dat men de Godsdienst uit het onderwijs moest verwijderen. Dit is ontegensprekelijk. Derhalve, in het tegenovergestelde geval, wanneer de Wet in een land duidelijk verklaart, dat *het doel* van het Onderwijs is, om *Godsdienstige en zedelijke menschen* te vormen, zoo leidt dit uitgangspunt klaarblijkelijk en onvermijdelijk tot de gevolgtrekking, dat de Godsdienst en de Zedekunde daar de grondzuilen van het onderwijs zijn moeten.

En zal het nu in Holland zoo wezen? Hooren wij den heer Cousin spreken: »maar, vervolgt hij, indien de Hollandsche wet en de Pruisische wet zich al hetzelfde doel voorstellen, zoo verschillen zij toch zonderling in de keuze der middelen.»

»In Duitschland, en in de Protestantische zoowel als in de Catholijke landen, is er tusschen Kerk en School *een innig verband*. Omdat de school *Christelijk* zoude zijn, heeft men aldaar een *Christelijk onderwijs* gevestigd, hetwelk de Onderwijzer zelf geeft, en *niet alleen* een Christelijk onderwijs *in het algemeen*, door de zedekundige punten, welke het bevat, maar een *echt Christelijk Onderwijs*, tegelijk *zedekundig en leerstellig*, Protestantisch of Catholijk al naar gelang der geloofsleer van de kinderen, die de Scholen bijwonen. Wanneer de School kinderen van twee geloofsbelijdenissen bevat, rigt de gewone meester het Godsdienstig Onderwijs in naar de geloofsbelijdenis, waartoe de meerderheid zijner leerlingen en hij-zelf behoort, en voor het Godsdienstig Onderwijs der andere leerlingen vervoegt men zich bij een leeraar van hun bijzonder kerkgenootschap, die, op zekere uren, aan de minderheid, doch altijd in de School, een afzonderlijk onderwijs, dat hem welgevallig is, geeft. Deze manier van handelen komt ons uitmuntend schoon in beginsel voor. Wij keuren dien tusschen Kerk en School gevestigden band goed. Indien deze band ontbrak, zouden wij vreezen, dat de overeenstemming tusschen de oefening van den geest en der zedelijke en godsdienstige vorming verbroken of kwalijk verzekerd ware.

Voorzeker, behalve *het zedelijk en godsdienstig Onderwijs der School*, moet de Kerk voor zich ook *het hare* hebben met de daartoe betrekkelijke oefeningen en zulks onder het uitsluitend gezag harer bedienaren. Maar, dit onderwijs moet in een zedelijk en Godsdienstig onderwijs, in de school-zelve gegeven, voorbereid worden altijd veel minder in bijzonderheden treden, maar toch altijd *Christelijk*, en dat *bij gevolg* binnen wijze grenspalen, de wezenlijke gedeelten van het Christendom dient te bevatten, te weten, de meest algemeene en onvermijdelijkste punten der Eeredienst, vooral *de zedekunde*, en de grondbeginselen *dezer zedekunde*, dat is, de *waarheden, waarop* het Christendom berust. Zoodanig zijn de beginselen der Pruisische wet, en in de praktijk hebben deze beginselen de beste vruchten voortgebracht.

Het beginsel vastgesteld, dat *het doel* van het lager onderwijs is, om *het Volk godsdienstig en zedelijk te vormen*, en wanneer het Christendom de godsdienst van dit volk is, zoo gelooven wij niet, dat het mogelijk zal wezen, om constitutioneel juist te redeneren, want waar toch is de man van gezond verstand, tot welke partij, tot welke eeredienst hij ook behoore, die er een enkel woord van zou willen afdoen of er bij voegen?

Heeft men echter in Holland zoo geredeneerd?

In Holland, zegt de Heer Cousin, heeft de wetgever geheel anders gedacht, en, hetzij uithoofde in dat land de onderscheiden Christelijke Secten nog meer dan in Duitschland vermeerderd zijn, (hetgeen echter, met uitzondering van misschien drie of vier steden zoo niet is), hetzij *welligt* uithoofde, dat op het tijdstip toen de wet ontworpen werd, de tijdgeest, zelfs in Holland voor de Christelijke zedekunde meer dan voor het Leerstellige gunstig gestemd was

(hetgeen tegen dit tijdvak zou getuigen), hetzij eindelijk uithoofde in Holland, alwaar alles op de praktijk is ingerigt, de zedekunde zich als het meest hoofdzakelijke voordoet (maar eene Zedekunde zonder grondslag is, even als eene praktijk zonder regel, eene kwade *gewoonte*); eindelijk, wat er ook van zij, *de wetgever van 1806 heeft besloten, dat geen godsdienstig leerstellig onderwijs in de school zou gegeven worden*, behoudens te nemen maatregelen, dat de leerlingen buiten de school in het leerstellige gedeelte der godsdienstige geloofsbelijdenis, waartoe zij behooren, zouden worden onderwezen.

Deze maatregelen hebben bestaan in het schrijven van eene circulaire aan de Kerkelijke autoriteiten, om hun aan te kondigen, dat zij in het godsdienstig onderwijs zouden hebben te voorzien.

Maar, vraagt de Heer Cousin, »waarin toch kan op de scholen *het Onderwijs, dat, volgens artikel 22, tot de beoefening der maatschappelijke en Christelijke deugden moet voorbereiden*, bestaan? Is dit een onderwijs van Christelijke zedekunde, *afgetrokken en wijsgeerig*? Maar dit moet zeer onbeduidend en onbepaald zijn. Voorzeker is deze kritiek niet al te gestreng; de lezer zal begrijpen, waarom de Heer Cousin op eene andere plaats gezegd heeft: »Ik hel over naar het stelsel van Pruisen.» En wie onzer zou, even als hij, daar niet naar overhellen?

Indien de wet opregt geweest ware en rondborstig naar den *geest van dat tijdstip* (en die geest was nog die der groote Republiek) de godsdienst uit de school gelaten had, zoo zou men geweten hebben, waaraan men zich moest houden. De ouders hadden slechts te onderzoeken of een dergelijk onderwijs hun welgevallig was; en men had bij ondervinding kunnen leeren, of in Holland even als in Frankrijk dit onderwijs niet veel meer geschikt ware, *om onder de werkklassen eene nieuwe soort van barbaarschheid in te voeren*.

Maar, wanneer in een gemengd land, waar twee *grote fractiën* tegen over elkander staan, de eene gedurende twee en een halve eeuw de andere onderdrukt heeft, en, steeds met het gezag in handen, haar komt zeggen: »*Geene dwingelandij meer; verdraagzaamheid! Laten wij elkander toch verstaan; wij zullen gemeenschappelijke Scholen gaan oprigten, en er zullen geene andere zijn; het onderwijs, dat daarin zal gegeven worden, zal uwe en onze kinderen kundig en godsdienstig maken: dit is het DOEL onzer scholen. Nooit eenig stellig onderwijs van Godsdienst in de school, dit is naar de Kerk verzonnen; duldt alleen, dat de meesters, die van 's morgens tot 's avonds zich zullen toeleggen, om uwe kinderen, even als de onze, Godsdienstig te maken, bijna uitsluitend uit onzen boezem worden genomen*. Waar is nu de verstandige mensch, die al dadelijk niet zegt: Maar, in de plaats van het geweld, doet gij eene oneindig meer gevaarlijke arglistigheid stand grijpen; gij vervolgt niet meer, maar gij legt het jeugdijg verstand aan kluisers; uwe verdraagzaamheid is niets anders dan eene Propaganda; uwe geschenken zijn een gif, of wel wie zal met den Heer Cousin niet vragen? Wat bedoelt gij toch in de school met uw Godsdienstig Onderwijs, van den oogenblik af aan, dat gij de Godsdienst er uit verhaant? Is het *doel* der opvoeding, welke gij aan uwe kinderen wilt geven, om hen in het *afgetrockene der zedekunde en van wijsgeerige Godsdienst te leiden*? Zullen zij noch Catholijken, noch Protestanten meer zijn? Zullen zij uit kracht van het in de school ontvangen onderwijs *onverschillig* wezen?

Men ziet in het geheele werk van den Heer Cousin, dat dit denkbeeld hem bezig houdt, vooringenomen maakt, en kwelt, en wanneer men hem tracht gerust te stellen, brengt hij zich weldra nieuwe moeilijkheden voor den geest. Zoo ook merkt hij bij het bezoeken der Latijnsche school, te Utrecht, een volslagen gebrek *van alle zedekundig en Godsdienstig Onderwijs op*, en hij verwondert zich hierover.

De Heer van Heusden herhaalt hem, wat reeds vele schoolopzieners hem ten voordeele van het lager onderwijs gezegd hadden: *Al de meesters leggen zich hier bij iedere gelegenheid er op toe, om den leerling aan de beginselen van het Evangelie te herinneren, en hem den geest van zedelijkheid en Godsvrucht in te prenten*. . . . »Maar, waarom zoudt gij het Godsdienstig Onderwijs der onderscheiden eerediensten niet liever aan de bedienaren der eerediensten toevertrouwen? Niemand zou zich hebben te beklagen en de school zou er bij winnen. Zulks geschiedt, zegt hij, doch *buiten de school*. — Heel wel, indien zulks geschiedt; maar *geschiedt dat dan ook werkelijk*?

Merkt intusschen hier wel op, dat in de hogere klassen der Latijnsche scholen, de kinderen hunne eerste H. Communie reeds gedaan hebben, en er voor hen, buiten de school, geene verpligtende oefeningen in het godsdienstige meer bestaan; en ik voor mij hecht in deze aan het *verpligtende* groote waarde. (Wordt vervolgd).



L'Univers van den 3. Junij schrijft het volgende: — »*Een Hollander heeft aan de Quotidienne gemeld, dat het eerbiedwaardig hoofd van het Huis van Oranje nooit de vijand was van de godsdienstige gezindheid, die door het derde gedeelte der bevolking van zijn Koninkrijk, met andere woorden, door de Roomsch-Katholijken beleden wordt*. — Wanneer die Correspondent van de Quotidienne zich vergenoegd had met te zeggen, dat de Koning van Holland, door de ondervinding geleerd, en vooral door de Belgische revolutie wat wijzer geworden, heeft opgehouden, zich vijandig jegens zijne Katholijke onderdanen te gedragen, dan zouden wij op die zinsnede volgaarne het stilzwijgen hebben willen blijven bewaren».

»Maar men moet, in de daad, zijn geheugen hebben verloren, om niet meer te weten, wat het *eerbiedwaardig hoofd van het Oranje-huis* van 1815 tot 1839 tegen de regten der kerk heeft uitgerigt; — en te dien tijde was het wel wat meer dan een derde gedeelte zijner onderdanen, die de R. Katholijke Godsdienst beleden; en desniettemin verdrakte hij de kerk op alle wijzen; zijne onverdraagzaamheid en zijne vervolgingen hebben hem de halve kroon doen verliezen; en dit nu heeft hem een weinig omzigtiger

gemaakt; — wij hebben vrede met dat berouw; doch dat berouw-zelf is het beste bewijs voor de valsheid en overdrijving der lospraken, welke men hem thans wil toezwaaijen. — Wij verwonderen ons, dat de *Quotidienne*, met zooveel belangstelling en zoo gedurig aan, dien lof opneemt; want, al mogt zij dan ook al eens willen vergeten, hoe een Protestantsch Vorst zich aan de Katholieke Godsdienst vergreep, zoo moest zij toch niet kunnen vergeten, hoe diezelfde Koning, vijftien jaren lang, door de *liberale* Dagbladen walgelijk is opgehield, even als nu het geval wordt met de *legitimistische* bladen. De *Quotidienne* moest weten, dat het Oranjuhuis nooit Bourbongezind was, en dat het, bij goede gelegenheid, ook niet zou verzuimd hebben, zich op den Franschen troon te dringen, even als het in Engeland zich op den troon der Stuarts wist te nestelen." — Het ware te wenschen, dat het *Journal de la Haye* zich eenige moeite gaf, om *l'Univers*, mogt het zijn, in deze eenigzins toe te lichten, of teregt te wijzen.

ROSSINI.

In verband met het meêgedeelde onder de Nieuwstijdingen laten wij hier nog eenige bijzonderheden nopens dien grooten Componist volgen (*).

In den voormiddag geleidde de Heer Tognetti mij naar de woning van zijnen Vriend, den grooten Componist Gioachimo Rossini; dit huis mag een Paleis heeten; het is door den eigenaar en bewoner-zelfen aangelegd; doch, zulks is in zijn afwezen geschied, en van daar de in bronzen letters voor en bezijden den gevel geplaatste opschriften, die door sommigen, geheel ten onregte, aan de verwaandheid van Rossini worden toegeschreven, dewijl, voor nu ruim tien jaren, de thans reeds overleden Professor der Universiteit Valeriani ze heeft uitgedacht, en den Architect aan de hand gedaan, om ze voor des Kunstenaars haardstede te plaatsen, als de uitdrukking van de bewondering, welke het kunstminnend Bologna Rossini toedraagt. Het huis staat met zijn voorgevel in de Via maggiore, op den hoek der Piazzola dei Leprozetti; aan de voorzijde leest men;

NON . DOMO . DOMINUS . SED . DOMINO . DOMUS

Op de binnenplaats staat een Apollobeid, ten voete uit, waaryan de kop Rossini's portret zou voorstellen. — Eene mede daar geplaatste Venus, door Canova gebeiteld, beviel mij echter oneindig veel meer, dan de zware, geviceschde Phoebus, ten zinnebeeld des grooten mans. Voor den gevel der binnenfaçade las ik:

MONSTOR . DIGITO . PRÆTEREUNTUM

Het eerste dezer opschriften is ontleend uit Cicero's werk over de Pligten (I; 39), en beteekent: De eigenaar moet het huis, maar niet het huis den eigenaar vereeren. — Het tweede is een regel uit Horatius' 3 Ode van het IV. Boek, en luidt in onze taal dus: Ik (namelijk als huis van Rossini) zal door de voorbijgangeren vinger worden aangeduid. — Op de linkerzijde naar den kant der bovengenoemde Piazzola, is te lezen:

OBLOQUITUR . NUMERIS SEPTEM . DISCRIMINA
VOCUM . INTER . ODORATUM .

LAURI . NEMUS

welke regels een zamenvoegsel zijn uit twee plaatsen van de Eneis (VI. Bk. vs. 646 en 658), en waarvan de zin hierop neêrkomt: Hij [Apollo-Rossini] spreekt in 't geurig lauwerbosch met zeven klankakkoorden. — Doch genoeg over het uitwendige: wij traden binnen, werden aangediend door eene oude dienstmaagd, naar 't scheen eene kamer-juffer van Rossini's echtgenoot; dadelijk kwam de grooten Componist ons in 't gemoet, vatte ons bij de hand, en geleidde ons de ruime kamer in naar zijne canape, waar hij-zelf in een armstoel voor plaats nam. Ik verhaalde hem, dat de zucht, om een man van zijne talenten en vermaardheid persoonlijk te leeren kennen, mij in Pesaro reeds, waar ik wist, dat hij vroeger gewoond had, naar hem had doen uitzien; — terstond viel Rossini mij in de rede, en betuigde, veel minder waarde te hechten aan al zijnen muzikalen roem, dan aan zijne nederige geboortestad Pesaro, waar hij, ja, in geringen stand was opgevoed, maar toch de eerste ontwikkeling van zijnen aanleg ondergaan had, en waar hij nog bloedverwanten bezat, die hem lief waren. — Rossini, toen (in 1837) 47 jaren oud, heeft een zeer gunstig, innemend voorkomen; zonder gemaaktheid van manieren of woorden, uit hij zich te goeder trouw over alle zaken, en zoo ook over de Kunst: ik vroeg hem, of hij niet meer componeerde, en hij zeide, gul weg: »neen; ik ben thans liever toehoorder; want de tegenwoordige eeuw hellt naar een geheel anderen muziektrant, dan de mijne is, over. Het laatste stuk, wat ik maakte, was voor de familie-Rotschild, ter gelegenheid van een Bruilofsfeest, bestemd; — ik nam te Londen deel aan die vrolijke partij, en wilde mij dus aan 't vriendelijk verzoek ook niet onttrekken". — Overigens beklagde Rossini er zich over, dat hij, in 1836, te Brussel zijnde, en een uitstap naar Holland willende doen, geene permissie had kunnen krijgen, om onze grenzen te passeren. Ik betwijfelde, of de aanvraag daartoe wel geschied was, gelijk men hem in zijn Hôtel te Antwerpen, dat er zich moê belastte, verzekerd had. Hij meende, dat de Belgische Decoratie, nem door Koning Leopold juist in dien tijd verleend, aanleiding tot bezwaar voor zijne komst in Nederland mogt gegeven hebben; evenwel kon 't ook zijn, zeide hij, dat men hem, die zelf niet wist, wat er gedaan moest worden, slecht had gediend; en hij zou gaarne, zoo noodig, mijne bemiddeling inroepen, b'jaldien hij andermaal lust mogt krijgen, om ook ons eens te bezoeken, waarvan hij zich, als groot liefhebber van oud Japanssch porselein, veel goeds voor zijne rijke verzameling van Sinesche pronkserviezen durfde beloven, uithoofde men hem gezegd had, dat wij, ten gevolge van onzen grooten handel op die landen, daar ruim van voorzien waren; overigens wenschte hij dan ook wel met de Nederlanders en het land zelf eenige kennis te maken; — 't was weder Broek in Waterland, dat hem uitlokte en zijne nieuwsgierigheid sterk prikkelde.

Vervolgens toonde hij mij zijne porseleinen en oudheden, meer eene caprice, dan een werkelijk genot, gelijk te gelooven valt van een man, die zoo ruim denkt en zoo diep en edel gevoelt als Rossini: hoe zou zó iemand, bij overtuiging en met zelsucht, dien thans heerschenden wansmaak van zulk een poppenwinkel kunnen

*) Dr Wap: *Reize naar Rome*; II. dl., blz. 285 en volg.

huldigen? — Onmogelijk; — maar groote mannen moeten luimen hebben en botvieren, en het klein volk aapt ze na. — Dom! — Het Handschrift van Rossini, in mijn Reisboek, is opgenomen onder de facsimile's van het bij mijn Werk behoorend Album, waarin ook zijn sprekend-gelijkend Portret door mij is meêgedeed. — In de Aanteekingen hier achter zal ik nog eene en andere bijzonderheid, hem betreffende, invoegen *)

* Rossini is ten jare 1790 te Pesaro geboren, en zong met zijne moeder op het Theater te Bologna. Zekere Pater Mattei, een groot kenner der muziek, aldaar, droeg véél tot Rossini's ontwikkeling bij. — Hij heeft een 25-tal Opera's gecomponeerd: — de *Tancredo* is van 1813; zijn *Maometto II.* van 1823; later heeft hij, meen ik, voor het Tooneel niet meer gewerkt. In 1822 bezocht hij Weenen, waar hij de voornaamste zijner Opera's zelf liet opvoeren, door de uitmuntende troep van den Heer Barbaja, waarbij zich ook de voortreffelijke zangeresse Colbran bevond, die Rossini's Echtgenoot geworden, doch, naar men vernam, thans van hem gescheiden is.

ADVERTENTIEN.

*** Getrouwd:

T. J. GAST
en
J. G. KERKHOFS.

Eersel,
den 4. Junij, 1840.

*** Getrouwd:

R. WALTER,
van Grave
en
M. A. JANSSENS.

Eenige kennisgeving.
Oosterhout,
den 5. Junij, 1840.

*** Heden omtrent middernacht behaagde het den Almogende, mijne teedergeliefde Echtgenoot ANNA ELISABETH SPOORENBERG, na voorzien te zijn van de H. H. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk, in den Ouderdom van zeven en veertig jaren, tien maanden en vier dagen tot zich te roepen.

A. J. VAN DYCK SPOORENBERG.

Eindhoven,
den 30. Mei 1840.

*** Een bekwaam en vlug LETTERZETTER, niet boven de 25 jaren oud, van de Catholieke religie en van goede getuigschriften voorzien, vast werk en behoorlijk loon verlangende, adresseere zich in persoon, of met vrachtvrije brieven aan het bureau der Catholieke Nederlandsche Stemmen te Grave.

*** De Notaris S. P. A. DE BRUYN, Residerende te Beers, Kanton Grave, zal voor zijne Principalen Publiek verkoopen:

Een bijzonder goed ter Nering staande WINKELHUIS en ERVE, gelegen te Grave, in de Hamstraat, geg. wijk C. N^o. 15, Kadaster wijk S. Sectie, B. N^o. 315. Dit Huis waarin met succes de Bakkerij wordt uitgeoefend, is ook best geschikt voor al ander bedrijf of nering.

Aan te vaarden primo November 1840.

De Verkoop zal geschieden, Provis. oncel, op Woensdag den 17. Junij 1840, en Finaal op Woensdag den 1. Julij 1840, in het Logement de Vergulde Roskam, bewoond door Mejufvrouw de Weduwe SCHOONENBERG te Grave, telkens des avonds ten zeven ure.

Nadere informatie te bekomen ten kantore van bovengenoemden Notaris.

LEEST HIER.

Op CASTERSHOEF, onder Driel, worden uitverkocht extra Schoone op Nieuw Gesorteerde STEENEN voor een civielen prijs, en om contant geld.

Als:

200,000 Vlakke KLINKERS, 300,000 Hart-Graauwe, 15,000 best Amsterdamsch Gevel-Graauwe, 10,000 best Boeren-Graauwe en 30,000 Onder-Graauwe, te bekomen bij J. M. GODSCHALK, Burgemeester te Empel.

*** De Notaris JOH. DE BERGH, residerende te 's Hertogenbosch, zal aldaar, in het Eindhovens Koffiehuus, bewoond bij M. LANDHEER, op Dingsdag den 23. Junij 1840, Provisioneel en op Dingsdag den 7. Julij daaraanvolgende finaal, telken dage des avonds ten 6 ure te beginnen, in het openbaar verkoopen:

Eene zeer fraaije en bijzonder aangenaam gelegen B. F. I. TENPLAATS, van ouds genaamd HET KART HUIZERS KLOOSTER, bestaande in eene groote moderne en zeer logeable HEERENHUIZINGE, ORANJERIE, REMISE, STALLINGEN, TUINEN met TREKKASTEN en BROEIJERIJ, ARBEIDERS- en andere WONINGEN, BOSCH en Engelsche PARTIJ, BOUW- en HOOI- en WEILANDEN, groot te zamen omtrent 10 Bunders, alles aan elkander staande en gelegen te Vught, slechts een klein half uur van 's Hertogenbosch, aan den grooten Weg of Straatweg op Breda en Eindhoven, en achter strekkende tegen de Rivier de Dommel, al hetwelk in 6 Koopen is verdeeld, als volgt:

1e. Koop. De HEERENHUIZINGE, ORANJERIE, REMISE, STALLINGEN en BAKHUIS, TUINEN, TREKKASTEN en BROEIJERIJ, Engelsche PARTIJ, WEILANDEN en verder AANHOOREN

- 2e. **Koop.** Twee **WONINGEN** met **STALLING**, **TUINEN** en een gedeelte van het **BOSCH** en **BOUWLAND**.
- 3e. **Koop.** Het noordelijk gedeelte van het **BOSCH** en **BOUWLAND**.
- 4e. **Koop.** Een **HUIS** bestaande uit twee **WONINGEN** met **WERKHUIS**, **TUIN**, en verder **AANHOOREN**, gelegen ten zuiden van de Tuinen van den 1. **Koop**, tegen over de Buitenplaats **Zionsburg**.
- 5e. **Koop.** Omtrent de helft van het Perceel **HOOI-** of **WEILAND**, genaamd **Gansoijen**, gelegen ten noorden van den 3. **Koop**.
- 6e. **Koop.** De wederhelft van laatstgemelde Perceel, strekkende tegen de Losplaats.

Alles in gebruik te aanvaarden met 1^o. November 1840; zullende zoo wel afzonderlijk als in diverse Massa's worden geveild.

De voors^o. Buitenplaats is des **Maandags** en **Dingsdags** van iedere week, van des voormiddags 11 tot des namiddags 1 uur te bezichtigen, mits voorzien zijnde van een Toegang-Billet, door Jonkheer **J. F. Ridder DE VAN DER SCHUEREN**, te 's **Hertogenbosch** of door voorn^o. Notaris **DE BERGH**, afgegeven.

- 7e. **Koop.** Eene zeer groote en goed doortimmerde **HEERENHUIZINGE**, geqt. H. N^o. 15 en V. H. N^o. 11, bestaande in eene extra groote en fraaije Suite en veertien Boven- en Benedenvertrekken, Keuken, Waschhuis, ruime **REMISE**, groote **STAL** en eene kleine **WONING** bij de Stal, alles bijzonder goed en gemakkelijk ingerigt, alsmede eenen **TUIN** met diverse Bergplaatsen en eenen Trap leidende tot de Dieze, staande en gelegen te 's **Hertogenbosch**, in de Postelstraat en achteruit komende op den Uilenburg.

In huur bij de Heer T. H. POMPE, tot 3. November 1840, voor f 500,00 Jaarlijks en de kleine Woning voor f 26,00 Jaarlijks

De Heerenhuizinge en Aanhooren is des **Maandags** en **Dingsdags** van iedere week, van des voormiddags 11 tot 12 ure te zien, mits alvorens bij de Bewoners belet vragende.

- 8e. **Koop.** Eene Jaarlijksche Pacht van 4 Mudden, 5 Schepels en 5 Maatjes **ROGGE**, vergolden wordende uit Onderpanden onder **St. Oedenrode**, door de Wed. **MARTINUS AARTS** aldaar.
- 9e. **Koop.** Eene Jaarlijksche Pacht van 3 Mudden en 3 Maatjes **ROGGE**, vergolden wordende uit Onderpanden onder **Cromvoirt**, door de Kinderen **PIET DANKLOF** aldaar.

Zijnde al het vorenstaande bij gedrukte Billetten breeder omschreven.

Vooris zal de voorn. Notaris **DE BERGH**, in de maand Augustus aanstaande, op nader te bepalen dagen en plaats, in het openbaar verkoopen:

Eenige extra schoone **LANDGOEDEREN**, in de Provincie **Noord-Brabant** gelegen, bestaande in drie **BOUWHOEVEN**, uitgestrekte **HOUTBOSCHEN** en **LANDERIJEN**, op alle welke Goederen meer dan 8,000 stuks meestal zware en welwassende **EIKENBOOMEN** en ruim 2,500 andere **BOOMEN** zijn staande; zijnde dezelve Goederen bij of omtrent elkander voor het grootste gedeelte onder de Gemeente **Udenhout**, als ook onder de Gemeentens **Tilburg** en **Loonopzand** gelegen, en groot te zamen ruim 150 Bunders, welke Goederen van nu af aan te bezichtigen zijn; zullende de Opzigter **J. VAN ESCH**, te **Udenhout**, aanwijzing doen.

Omtrent al het vorenstaande is nadere onderrigting te bekomen bij voorn. Jonkheer Ridder **DE VAN DER SCHUEREN**, te 's **Hertogenbosch**, alsmede ten Kantore van voorn. Notaris **DE BERGH**, aldaar.

* * * De Notaris **JOH. DE BERGH**, residerende te 's **Hertogenbosch**, zal aldaar in het Oud Stads Koffijhuis bij **F. M. HOHMANN**, op Zaterdag den 27. Junij, 1840, provisioneel en op Zaterdag den 11. Julij daaraanvolgende finaal, telken dage des namiddags ten 5 ure, te beginnen, in het openbaar verkoopen:

1. **Koop.** Eene **BOUWHOEVE**, bestaande in **BOUWMANSWONING**, **SCHUUR**, **STAL** en andere **GETIMMERTEN**, **BOUW-** **WEI-** en **HOOILANDEN**, **DENNEBOSCH**, **HEVELD** en verder **AANHOOREN**, alles omplant met **HAKHOUT** en eenige opgaande **BOOMEN**, groot te zamen 14 Bunders, 53 Roeden, 90 Ellen, aan elkander gelegen op Kaathoven onder Berlicum, Heesch en een klein gedeelte onder Heeswijk.
2. **Koop.** Een Perceel **WEILAND**, groot 3 Bunders, 8 Roeden, op Kaathoven, onder Heeswijk op de Bleeken.
3. **Koop.** Een Perceel dito, groot 3 Bunders, 73 Roeden, 70 Ellen, gelegen als voor.

De voorschreven drie koopen zullen ook in Massa, alsmede nog de twee laatste koopen insgelijks in Massa worden geveild.

4. **Koop.** Een zeer schoon en uitgestrekt **HOUTBOSCH**, genaamd de **Kamp van El**, bestaande in **HAKHOUT** en vele welwassende opgaande **BOOMEN**, alsmede

3000 meestal zware **MASTBOOMEN**, groot 23 Bunders, 61 Roeden, gelegen te Boxtel, ter plaatse genaamd de **Geelders**.

5. **Koop.** Een Perceel **HAKHOUT**, gelegen als voor, groot 44 Roeden, 70 Ellen.
6. **Koop.** Een Perceel **HOOILAND**, genaamd de **Vogelzang**, groot 52 Roeden, 40 Ellen, gelegen onder **St. Michiels Gestel**.
7. **Koop.** Een perceel **BOUWLAND**, groot 26 Roeden, 20 Ellen, gelegen als voor, in de **Horsiksche Hoeve**.
8. **Koop.** Een Perceel dito groot 8 Roeden, 50 Ellen, gelegen als voor.
9. **Koop.** Een Perceel dito groot 54 Roeden, 60 Ellen, gelegen als voor.
10. **Koop.** Een Perceel **WEILAND**, groot 9 Roeden, 30 Ellen, gelegen als voor.

De Vier laatste Koopen zullen ook in massa worden geveild.

11. **Koop.** Een Perceel **HOOILAND**, genaamd de kleine **Lokeren** groot 1 Bunder, 81 Roeden, 20 Ellen, gelegen in den **Polder van Empel**, vrij van dijk.
12. **Koop.** Een Perceel **BOSCH** en **VOORPOOTING**, bestaande in driejarig **HAKHOUT**, en ruim 300 Eiken en andere welwassende **BOOMEN**, gelegen te **Gemonde**, onder **Boxtel** in het **Diepenbroek**.
13. **Koop.** Eene groote en fraaije **HEERENHUIZINGE**, geqt. F. 60 en V F 46, bestaande in twaalf **VERTREKKEN** en vele gemakken en gerieflijkheden, alsmede een zeer groote **TUIN**, staande en gelegen te 's **Hertogenbosch**, op de **Oude Dieze**, grootendeels tegenover de **Peperstraat** en uitgang hebbende in het **Raamstraatje**.

Deze **HUIZINGE** is des **Woensdags** en **Donderdags** van iedere week, van des voormiddags 11 tot des namiddags 1 ure, te zien, mits alvorens bij de Bewoners belet vragende.

14. **Koop.** Een **GEBOUW**, bestaande in **KOETS-** **HUIS** en **STAL**, voor 5 Paarden, staande achter de vorige **Koop**, en in het **Raamstraatje** uitkomende.

De twee laatste Koopen zullen ook in Massa worden geveild.

Alles bij gedrukte biljetten breeder omschreven, zijnde nadere onderrigting te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris **DE BERGH**, te 's **Hertogenbosch**.

* * * De Notaris **JOH. DE BERGH**, residerende te 's **Hertogenbosch**, zal aldaar in het Koffijhuis de **Plaats-Roiaal**, bewoond bij **C. VERHASSELT**, op Dingsdag den 30. Junij 1840, provisioneel, en op Dingsdag den 14. Julij daaraan volgende finaal, telken dage des avonds ten 6 ure, te beginnen, in het **Openbaar Verkoopen**.

1. **Koop.** Een Perceel **HOOILAND**, gelegen in de **Polder van den Ham** onder **Cromvoirt**, groot 1 Bunder, 70 Roeden, 90 Ellen.
2. **Koop.** Een Perceel dito, gelegen als voor, groot 38 Roeden, 10 Ellen.
3. **Koop.** Een Perceel dito genaamd de **Hoekkamp**, gelegen als voor, groot 3 Bunders, 1 Roeden, 30 Ellen.
4. **Koop.** De Helft in een Perceel **MOERAS** en **VISSCHERIJ**, genaamd het **Eskampke**, gelegen als voor, groot voor het geheel 2 Bunders, 8 Roeden, 80 Ellen.
5. **Koop.** Een Perceel **HOOILAND**, gelegen in het **Bossche-Veld** aan de **Bieksteeg**, groot 2 Bunders, 16 Roeden, 70 Ellen.
6. **Koop.** Een Perceel dito, gelegen als voor, aan de **Kinderdijk**, groot 1 Bunder, 54 Roeden, 60 Ellen.
7. **Koop.** Een **Allerbest Perceel** dito, gelegen als voor, en genaamd de **Koekampen**, groot 6 Bunders, 39 Roeden, 60 Ellen.
8. **Koop.** Een **HEERENHUIS**, **ERF** en **OPENPLAATS**, geqt. C. 223, te 's **Hertogenbosch**, in 'de **Hinthamerstraat** bij de **Geerlingsche Brug**.
9. **Koop.** Een **HUIS** en **ERF**, geqt. C. 224, staande en gelegen als voor.
10. **Koop.** Een **HEERENHUIS**, **ERF** en **OPENPLAATS**, geqt. C. 225, staande en gelegen als voor.

De drie laatste Koopen nevens elkander staande, zijn allen sedert weinige Jaren geheel nieuw daargesteld, gerieflijk ingerigt, en buiten en behalve verscheide **Vertrekken**, van vele **Gemakken** voorzien; zij zullen ook in **Massa** worden geveild, en zijn te bezichtigen des **Maandag** en **Dingsdag** van iedere week van des voormiddags 11 tot des namiddags 1 uur, mits alvorens bij de Bewoners belet of toegang, vragende.

Alles bij Gedrukte Billetten breeder omschreven, zijnde nadere onderrigting, te bekomen, ten Kantore van voorn. Notaris **DE BERGH**, te 's **Hertogenbosch**.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Beurs van Amsterdam.

Heden, Zaterdag 6 Junij 4½ Ure.

W. S. 2½ pCt. 53½, ½. Dito 5 pCt. 100½ Kansbilj. f 24. Sijnd. 4½ pCt. 92½. Dito 3½ pCt. 77½. Handelw. 178½, ½. O. I. 5 pCt. 98½, 99 Ardoins 85 p. st. 26½, 26, 25½, 26 Dito Coupou 18½.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De Belgische fondsen waren den 7 Junij de 2½ pCt 57 de 5 pCt. 103½ de 4 pCt. 95½ de 3 pCt. 75½.
De Ardoins 25½.

Ter Bock- en Courantdrukkerij van D. A. A. DE ROOY, te 's Bosch